

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Mateřská škola - místo k životu

1	Identifikační údaje	3
1.1	Název ŠVP	3
1.2	Údaje o škole	3
1.3	Zřizovatel	3
1.4	Platnost dokumentu	4
2	Charakteristika školy	5
2.1	Základní údaje	5
2.2	Dlouhodobý plán školy	5
3	Podmínky vzdělávání	6
3.1	Věcné (materiální) podmínky	6
3.2	Životospráva	6
3.3	Psychosociální podmínky	6
3.4	Organizace chodu	7
3.5	Řízení mateřské školy	7
3.6	Personální zajištění	7
3.7	Spolupráce s dalšími institucemi	8
3.8	Formy spolupráce se zákonnými zástupci a dalšími sociálními partnery	8
3.9	Zabezpečení výuky dětí se speciálními vzdělávacími potřebami	8
3.10	Zabezpečení výuky dětí mimořádně nadaných	10
4	Organizace vzdělávání	11
5	Charakteristika vzdělávacího programu	13
6	Vzdělávací obsah	14
6.1	Principy a metody vzdělávání	14
6.2	Třídní vzdělávací program	14
6.3	Uspořádání témat ŠVP	15
6.4	Integrované bloky	16
6.4.1	Nikdo není sám	16
6.4.2	O přírodě v přírodě - o životě v životě	39
6.4.3	O tom, co se stalo a stát se nemuselo	78
6.4.4	Život na planetě Zemi	110
7	Dílčí projekty a programy	129
8	Systém evaluace	130
8.1	Oblasti autoevaluace	130
8.2	Cíle a kritéria autoevaluace	130
8.3	Nástroje autoevaluace	130
8.4	Časové rozvržení autoevaluačních činností a odpovědnosti pedagogů	131

1 Identifikační údaje

1.1 Název ŠVP

NÁZEV ŠVP: Mateřská škola - místo k životu

1.2 Údaje o škole

NÁZEV ŠKOLY: Základní škola a Mateřská škola U Lesa, Karviná, příspěvková organizace

ADRESA ŠKOLY: U Lesa 713, Karviná - Ráj, 73401

JMÉNO ŘEDITELE ŠKOLY: Mgr. Tomas Vlachopulos

KONTAKT:

e-mail: sekretariat@ulesakarvina.cz, msolbrachtova@volny.cz

web: www.ulesakarvina.cz

IČ: 48004529

IZO: 48004529

RED-IZO: 600135942

KOORDINÁTOŘI TVORBY ŠVP: Mgr. Zuzana Štefániková

ŠVP VYTVOŘILY : Michaela Poláchová, Bc. Michaela Kolarzová

1.3 Zřizovatel

NÁZEV ZŘIZOVATELE: Statutární město Karviná

ADRESA ZŘIZOVATELE: ul. Fryštátská 72/1, 733 24 Karviná-Fryštát

KONTAKTY:

Telefon: +420 596 387 111

Email: podatelna@karvina.cz

Datová schránka: es5bv8q

1.4 Platnost dokumentu

PLATNOST OD: 1. 9. 2017

VERZE ŠVP: 1

DATUM PROJEDNÁNÍ V PEDAGOGICKÉ RADĚ: 30. 8. 2017

.....

ředitel školy

Mgr. Tomas Vlachopulos

.....

Razítko školy

.....

předseda školské rady

Ing. Tomáš Hronský

2 Charakteristika školy

2.1 Základní údaje

Umístění školy v obci: v širším centru města nebo obce, v sídlišti

Druh provozu školy: Celodenní

Velikost školy: 51 a více (velká škola)

Počet školních budov: jedna

Venkovní areál školy: oplocený komplex budov, pěstitelský pozemek, zahrada/park

2.2 Dlouhodobý plán školy

- uspokojování přirozených lidských potřeb dítěte
- výchova ke zdravému životnímu stylu – zdravá výživa, pohyb, sauna, jízda na koni, solná jeskyně, předplavecký výcvik, škola v přírodě (dle zájmu zákonných zástupců)
- poznávání života v přírodě - o přírodě v přírodě - "Lesní dny"
- ekologické smyšlení postoje, jednání - spolupráce se vzdělávacím střediskem Lipka, udržení titulu Ekoškola a MŠ s eko zahradou, zapojení do projektu v síti Mrkvička, zapojení rodičů a dětí MŠ do činnosti Ekotýmu
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte - návštěva loutkového divadla a jiných kulturních akcí dle nabídky
- široká nabídka zájmových aktivit, školních i mimoškolních akcí
- spolupráce se základní školou - návštěvy ZŠ a ŠD, společné mimoškolní akce, zapojení žáků 1. i 2. stupně do výchovně vzdělávacího procesu (polytechnické činnosti, "Čtení deváťáků v MŠ", rodinná výchova...)

3 Podmínky vzdělávání

3.1 Věcné (materiální) podmínky

Nábytek i ostatní vybavení je přizpůsobeno antropometrickým požadavkům.

Vybavení hračkami, pomůckami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu dětí i jejich věku.

Hračky a pomůcky jsou umístěny tak, aby si je děti mohly samostatně brát.

Děti se svými výtvary podílejí na výzdobě interiéru budovy.

Zahrada svým vybavením umožňuje rozmanité pohybové a další aktivity.

Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů.

Získat další prostory MŠ pro zřízení keramické dílny a jiné aktivity dětí MŠ.

3.2 Životospráva

Dětem je nabízena plnohodnotná a vyvážená strava.

Děti mají stále k dispozici ve třídě dostatek tekutin.

Mezi jednotlivými podávanými pokrmy jsou dodržovány doporučené intervaly.

Je zajištěn denní rytmus a řád.

Pobyt venku respektuje doporučenou délku.

Je respektována individuální potřeba aktivity a spánku.

Zajištění dietního stravování pro děti s alergií (lepek, laktóza ...)

3.3 Psychosociální podmínky

Rovnocenné postavení všech dětí.

Volnost a osobní svoboda dětí je vyvážena potřebným řádem.

Vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě dítěte a jeho potřebám.

Dětem je nabízena plnohodnotná a vyvážená strava

Možnost postupné adaptace nově příchozím dětem.

Respektování potřeb dětí.

Děti nejsou neúměrně zatěžovány, či neurotizovány spěchem a chvatem.

Pravidla soužití jsou nastavena.

Pedagogický styl je podporující a projevuje se vstřícnou a naslouchající komunikací.

Pedagogický styl počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte.

Pedagog se vyhýbá negativním slovním komentářům, nenásilně ovlivňuje prosociální vztahy (prevence šikany).

3.4 Organizace chodu

Denní řád je dostatečně pružný, reaguje na individuální možnosti dětí.

Řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity jsou zařazovány pravidelně.

Děti nacházejí potřebné zázemí, klid, bezpečí i soukromí.

Poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený.

Děti mají dostatek času i prostoru pro spontánní hru.

Děti jsou podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování.

Jsou vytvářeny podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti.

Je dbáno na osobní soukromí dětí.

Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí.

Pro realizaci plánovaných činností jsou vytvářeny vhodné materiální podmínky.

Nejsou překračovány stanovené počty dětí ve třídě, spojování tříd je maximálně omezeno.

Vytvořit více času a prostoru pro pobyt venku - "Lesní dny"

3.5 Řízení mateřské školy

Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny.

Při vedení zaměstnanců ředitelka zapojuje spolupracovníky do řízení.

Ředitelka vyhodnocuje práci všech zaměstnanců.

Pedagogický sbor pracuje jako tým.

Plánování pedagogické práce a chodu mateřské školy je funkční.

Ředitelka vychází z analýzy a využívá zpětné vazby.

Ředitelka vypracovává školní vzdělávací program ve spolupráci s ostatními pedagogy.

Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími organizacemi v místě.

3.6 Personální zajištění

Služby pedagogů zajišťují optimální pedagogickou péči.

Specializované služby jsou zajišťovány odborníky.

Pedagogové mají předepsanou odbornou kvalifikaci, popřípadě si ji doplňují.

Pedagogický sbor funguje na základě jasně vymezených pravidel.

Pedagogové se průběžně sebevzdělávají.

Pedagogové se chovají profesionálně.

Chůva zajišťuje optimální péči 2 - 3 letých dětí.

Maximální využití nabízených dlouhodobých projektů z Evropské unie pro zaměstnance MŠ (dle aktuální nabídky).

3.7 Spolupráce s dalšími institucemi

mateřské školy

obec/město

školské poradenské zařízení

základní školy

Spolupráce se Školským zařízením pro environmentální vzdělávání. Zapojování do projektů, akcí a soutěží.

3.8 Formy spolupráce se zákonnými zástupci a dalšími sociálními partnery

Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost.

Pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, respektive rodin.

Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole.

Pedagogové pravidelně informují rodiče o individuálních pokrocích dítěte.

Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost.

Mateřská škola nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity.

Zařazení nápadů a podnětů rodičů do výchovně vzdělávací činnosti v MŠ a možnost spolupodílet se na tvorbě integrovaného bloku TVP.

Aktivní spolupráce rodičů a dětí v Ekotýmu.

Zapojení rodičů do zvelebování školní zahrady - využití jejich nápadů a návrhů.

Zpětná vazba MŠ na základě zjištění z hodnotících dotazníků.

3.9 Zabezpečení výuky dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

V oblasti zabezpečení výuky dětí s tělesným postižením:

Výuka bude zajištěna dle pokynů ŠPZ dle aktuálního stavu dítěte.

V oblasti zabezpečení výuky dětí se zrakovým postižením:

Výuka bude zajištěna dle pokynů ŠPZ dle aktuálního stavu dítěte.

V oblasti zabezpečení výuky dětí se sluchovým postižením:

Výuka bude zajištěna dle pokynů ŠPZ dle aktuálního stavu dítěte.

V oblasti zabezpečení výuky dětí s mentálním postižením:

Výuka bude zajištěna dle pokynů ŠPZ dle aktuálního stavu dítěte.

V oblasti zabezpečení výuky dětí s poruchami pozornosti a vnímání (dětí s poruchou učení a chování):

Je zajištěn důsledný individuální přístup pedagoga k dítěti.

Je zajištěn zvýšený bezpečnostní dohled.

Mateřská škola těsně spolupracuje s SPC a s rodiči dítěte.

Prostředí je pro dítě zklidňující.

Výuka bude zajištěna dle pokynů ŠPZ dle aktuálního stavu dítěte.

V oblasti zabezpečení výuky dětí s poruchami řeči:

Je zajištěna těsná spolupráce s odborníky a s rodiči dítěte.

Výuka bude zajištěna dle pokynů ŠPZ dle aktuálního stavu dítěte.

V oblasti zabezpečení výuky dětí s více vadami a autismem:

Výuka bude zajištěna dle pokynů ŠPZ dle aktuálního stavu dítěte.

3.10 Zabezpečení výuky dětí mimořádně nadaných

Spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními.

Zadáva specifické úkoly dítěti.

Zajišťuje didaktické pomůcky.

Zajišťuje doplnění a prohloubení vzdělávací nabídky.

Nabízí aktivity podle zájmu a mimořádných schopností či mimořádného nadání dítěte.

Výuka bude zajištěna dle pokynů ŠPZ dle aktuálního stavu dítěte.

4 Organizace vzdělávání

Kritéria přijetí dítěte:

1. Věk dítěte k 31. 8. 2017:

- Dosažení věku:
- 5 let a starší (OŠD) ze spádového obvodu ..... 10 bodů
- 4 let ze spádového obvodu ..... 9 bodů
- 2 až 4 let ze spádového obvodu ..... 8 bodů
- 5 let a starší (OŠD) ..... 7 bodů
- 4 let ..... 6 bodů
- 3 let od 1. 9. do 31. 12. (má předpoklady pro plnění ŠVP PV) ..... 4 body
- 3 let od 1. 1. do 30. 6. (má předpoklady pro plnění ŠVP PV) ..... 3 body
- 2 roky k 1. 9. .... 1 bod

1. 2. Důvody hodny zvláštního zřetele:

- 2. V mateřské škole se již vzdělává sourozenec ..... 2 body

Vnitřní uspořádání školy a charakteristika jednotlivých tříd:

Budova má tři nadzemní podlaží a suterén.

V suterénu je umístěna prádelna, sušárna, sklady a sociální zařízení, které slouží dětem při pobytu na školní zahradě. V prvním nadzemním podlaží je hlavní vchod do budovy, šatny jednotlivých tříd, sborovna a školní kuchyň. Ve druhém a třetím nadzemním podlaží jsou umístěny čtyři třídy, dvě kanceláře a výdejny jídel. Ke každé třídě náleží pracovna, herna, sociální zařízení a místnost pro uložení lehátek včetně lůžkovin. V hernách se rozkládají lehátka k odpolednímu odpočinku dětí.

Součástí je školní zahrada o rozloze 3.298,5 m² se záměrně nerovným terénem, její obvod je z větší části pokrytý výsadbou stromů a keřů. Přírodní vzhled dotváří bylinková zahrádka. Školní zahradě věnujeme velkou pozornost, protože dává prostor dětem nejen pro pohyb a hry, ale také možnost prožitkového učení. Byla vytvořena tzv. zahrada blízka přírodě. Jsou zde dotvořeny drobné části, které vytvářely děti za pomoci učitelek a rodičů (domov pro drobná zvířátka – skalka, ježkovník, tůňka, hmyzí hotel apod.). Její standardní vybavenost obohacujeme atraktivními hračkami, sportovními pomůckami, zahradnickým nářadím.

Technický stav budovy odpovídá jejímu stáří, je po rekonstrukci rozvodu elektrické energie, osvětlení, střechy, podlahových krytin ve třídách, hernách a šatnách, obkladů a dlažeb, rozvodu

plynu a vody, vyměnili jsme centrální ohřev za vlastní – plynem, který je pro náš provoz efektivnější.

1. třída - 2 - 3,5 leté děti

2. - 4. třída - 3 - 6 leté děti

5 Charakteristika vzdělávacího programu

Vzdělávací cíle a záměry:

- Vytvářet co nejlepší podmínky pro uspokojování přirozených potřeb dítěte v zájmu jeho osobnostního rozvoje a zdravého způsobu života.
- Provázet děti v poznání života v přírodě i ve společnosti, rozvíjet odpovědné chování a jednání k životnímu prostředí, ekologickému smýšlení.

Náš pedagogický styl práce vychází ze vzájemné důvěry, přátelské atmosféry, pozitivního naladění, pohody - to je dáno kvalitou prostředí mateřské školy, která se může udržet a dál rozvíjet prostřednictvím pozitivních vzájemných vztahů mezi učitelkou a dětmi, dětmi samotnými, učitelkou a rodiči. Na těchto základech individuálně uspokojujeme přirozené lidské potřeby, utváříme hodnoty a postoje – k člověku, přírodě.

6 Vzdělávací obsah

6.1 Principy a metody vzdělávání

zásady :

- **přiměřenosti** - vycházet z věkových zvláštností dětí
- **posloupnosti** (systematičnosti)- postupovat od jednoduššího ke složitějšímu, postupně zvyšování nároků na dítě, průběžně vyhodnocovat
- **trvalosti** – vychází z faktu, že lidský mozek rychle zapomíná, proto je potřeba opakovat již naučené
- **názornosti** – k pochopení problematiky (cíle) se využívá všech smyslů, aby si dítě dokázalo vytvořit vlastní představy o konkrétní problematice
- **individuálního přístupu** – každé dítě je individualita a je nutné k němu takto přistupovat
- **uvědomělosti a aktivity** – vedení dítěte k vyvíjení aktivity směřující k osobnímu rozvoji
- **komplexnosti** – rozvoj osobnosti dítěte ve všech oblastech s využitím různých typů paměti (zraková, sluchová, hmatová.....)
- **zpětné vazby** – opakování vědomostí a dovedností, návyků k získání informací o postupu dítěte k vytčenému učebními cíli

metody :

- **prožitkové učení** - založené na přímých zážitcích dítěte
- **kooperativní učení** - založené na vzájemné spolupráci
- **činnostní učení** - využití vlastní aktivity
- **situační učení** - vytváření a využívání situací, které poskytují srozumitelné praktické ukázky životních souvislostí
- **sociální učení** - založené na přirozené nápodobě, jde o poskytování vzorů chování a postojů
- **využívání prvků tvořivé dramatiky** - rozvíjení obrazotvornosti a tvořivosti, schopnosti kritického myšlení...

6.2 Třídní vzdělávací program

Při plánování učitelka sleduje návaznost a vzájemnou logickou propojenost kompetencí předškolních dětí se vzdělávacími cíli VŠP a strukturou integrovaných tematických bloků tak, aby v součinnosti se vzdělávacími nabídkami vytvářely tematické celky. Téma by mělo být dětem blízké, srozumitelné a přiměřené jejich věku, vázající se k zážitkům dětí, vycházelo z přirozeného života a bezprostředního okolí.

Na názvu tematického celku a obsahu činností pracujeme s dětmi a to tím způsobem, že učitelka představí vhodnou motivací dané téma nebo navodí problém, který je nutno řešit, pak s dětmi o tom diskutuje. Získává poznatky o tom, co děti vědí o problému a co je zajímavé. Společně s dětmi vybírají činnosti, které by děti rády dělaly a jakým způsobem. Další krok již spočívá na učitelce, která zpracovává poznatky z diskuse, doplní a upřesní vzdělávací cíle v součinnosti s činnostmi, upřesní, kdy volí individuální práci a kdy dá přednost skupinové aktivitě, případně zváží hodnotu společného prožívání. Rozhodne se, které dílčí cíle bude plnit venku, co naopak v budově, jaký materiál potřebuje, jaký časový prostor apod. Promýšlí a stanoví, jaké postavení zaujme k dětem v různých činnostech - kdy ponechá aktivitu dětem a kdy ji přebere sama. Při vlastní realizaci již připraveného tematického celku postupuje učitelka pružně k aktuální situaci, a třeba i mění, doplňuje nebo vypouští naplánované činnosti a dílčí cíle, přizpůsobuje je potřebám dětí a nově vzniklým podmínkám. Po ukončení bloku vyhodnocuje činnosti společně s dětmi a dělá si závěry pro další TC a práci s jednotlivci.

Ve své práci učitelka sleduje dítě z hlediska biologického, psychického a sociálního vybavení, na němž se podílejí vrozené i získané individuální a vývojové předpoklady rámcově dané věkem. Vyjadřují jedinečnost každé učící se osobnosti. Jsou-li naplněny na každém stupni vývoje, rozvíjí se celá osobnost v souladu s optimálními možnostmi vývoje dítěte, které tak dosahuje odpovídajícího stupně zralosti svých předpokladů pro další rozvoj.

6.3 Uspořádání témat ŠVP

Školní vzdělávací obsah tvoří třídní tematické celky, které budou vytvořeny z integrovaných bloků ŠVP (název vzejde na třídě) a doplňujících projektů na podporu environmentální výchovy.

Struktura integrovaných bloků:

Vzdělávací nabídka IB je předpokladem k dosažení základních klíčových kompetencí v předškolním věku (RVP PV – klíčové kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, činnostní a občanské).

6.4 Integrované bloky

6.4.1 Nikdo není sám

Název integrovaného bloku	Nikdo není sám
Oblast	Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět
Charakteristika integrovaného bloku	Usnadnit dítěti adaptaci na nové sociální a vzdělávací situace, seznámení dětí s prostředím školy, rozvoj základních společenských návyků ve styku s dětmi i dospělými v MŠ, začlenění do třídy, seznámení se s pravidly soužití, rozvíjení pocitu sounáležitosti, rozvíjení pozitivních vztahů k sobě i okolí, rozvoj schopností ovlivňovat vlastní situaci, vyrovnávat se s problémy a společně hledat řešení, učit se komunikačním dovednostem a to především empatii, empatickými reakcemi. Prvořadým záměrem je, aby dítě získalo osobní samostatnost a schopnost projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí.
Výchovné a vzdělávací strategie: společné postupy uplatňované na úrovni integrovaného bloku jimiž jsou cíleně utvářeny a rozvíjeny klíčové kompetence dětí	<p>kompetence k učení:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dítě <u>soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</u> 2. dítě <u>získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</u> 3. dítě <u>má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</u> 4. dítě <u>klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</u> 5. dítě se <u>učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</u> 6. dítě <u>odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</u> 7. dítě se učí s chutí, <u>pokud se mu dostává uznání a ocenění</u> <p>kompetence k řešení problémů:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dítě si <u>všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</u> 2. dítě <u>řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na</u>

Název integrovaného bloku	Nikdo není sám
	<p><u>základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 3. dítě řeší <u>problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</u> 4. dítě užívá <u>při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích</u> 5. dítě si <u>zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti</u> 6. dítě <u>rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</u> 7. dítě <u>chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit</u> 8. dítě se <u>nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</u> <p>komunikativní kompetence:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dítě <u>ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</u> 2. dítě se <u>dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</u> 3. dítě <u>v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</u> 4. dítě <u>ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</u> 5. dítě <u>průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</u> 6. dítě <u>využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)</u> 7. dítě <u>ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku</u> 8. dítě se <u>domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci</u> <p>sociální a personální kompetence:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dítě <u>samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</u> 2. dítě si <u>uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky</u>

Název integrovaného bloku	Nikdo není sám
	<p>3. dítě <u>dětským způsobem</u> projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná <u>nevhodné chování</u>; vnímá <u>nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</u></p> <p>4. dítě se dokáže <u>ve skupině prosadit, ale i podřídít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje</u>; v běžných situacích <u>uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku</u>; je schopné <u>respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</u></p> <p>5. dítě <u>napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</u></p> <p>6. dítě se <u>spolupodílí na společných rozhodnutích</u>; přijímá <u>vyjasněné a zdůvodněné povinnosti</u>; <u>dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</u></p> <p>7. dítě se chová <u>při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně</u>; <u>nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</u></p> <p>8. dítě je schopno <u>chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným</u></p> <p>9. dítě <u>chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou</u>; dokáže se <u>bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</u></p> <p>činnostní a občanské kompetence:</p> <p>1. dítě se učí <u>svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat</u></p> <p>2. dítě <u>dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</u></p> <p>3. dítě <u>odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem</u></p> <p>4. dítě <u>chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá</u></p> <p>5. dítě <u>má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení</u>; k úkolům a povinnostem <u>přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</u></p> <p>6. dítě se <u>zajímá o druhé i o to, co se kolem děje</u>; je <u>otevřený aktuálnímu dění</u></p> <p>7. dítě <u>chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky</u></p> <p>8. dítě <u>má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat</u></p> <p>9. dítě <u>spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</u></p>

Název integrovaného bloku	Nikdo není sám
	<p>10. dítě si <u>uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</u></p> <p>11. dítě <u>ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit</u></p> <p>12. dítě <u>dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</u></p>

Nikdo není sám	vzdělávání	
Výchovné a vzdělávací strategie	<ul style="list-style-type: none"> • činnostní a občanské kompetence • sociální a personální kompetence • komunikativní kompetence • kompetence k učení • kompetence k řešení problémů 	
Vzdělávací nabídka		Očekávané výstupy IB
lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
smyslové a psychomotorické hry		dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
konstruktivní a grafické činnosti		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky

Nikdo není sám	vzdělávání	
hudební a hudebně pohybové hry a činnosti		dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
		dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.		dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků		dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
		dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
		dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
		dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky,		dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na

Nikdo není sám	vzdělávání	
vokální činnosti		<p>činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)		<p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p>
komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv		<p>dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
samostatný slovní projev na určité téma		<p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p>

Nikdo není sám	vzdělávání	
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů		dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
přednes, recitace, dramatizace, zpěv		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
prohlížení a „čtení“ knížek		dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest		dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a

Nikdo není sám	vzdělávání	
		<p>dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
<p>záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod. a funkcí</p>		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
<p>motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností</p>		<p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
<p>konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)</p>		<p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
<p>spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty</p>		<p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p>

Nikdo není sám	vzdělávání	
		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným</p> <p>dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
námětové hry a činnosti		dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem

Nikdo není sám	vzdělávání	
		dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
		dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
		dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
		dítě si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
		dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
		dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
		dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
		dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
		dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným
		dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
		dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění

Nikdo není sám	vzdělávání	
		dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)		<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant		<p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého</p> <p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)		dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům

Nikdo není sám	vzdělávání	
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině		dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy		dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
spontánní hra		dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a		dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých

Nikdo není sám	vzdělávání	
sebehodnocení		dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění
		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
		dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání		dítě si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
cvičení organizačních dovedností		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)		dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
		dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
cvičení v projevovalání citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
hry na téma rodiny, přátelství apod.		dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
		dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
		dítě v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s

Nikdo není sám	vzdělávání	
		<p>dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</p> <p>dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p>

Nikdo není sám	vzdělávání	
		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým		<p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p>
sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy		<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky</p>

Nikdo není sám	vzdělávání	
		<p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</p> <p>dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření		<p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému		<p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p>

Nikdo není sám	vzdělávání	
		dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
aktivitty podporující sblížení dětí		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
aktivitty podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého		<p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným</p>

Nikdo není sám	vzdělávání	
		<p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p>
činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě		<p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.		<p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého</p> <p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování,</p>

Nikdo není sám	vzdělávání	
		<p>agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p>
činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých		<p>dítě si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé</p>

Nikdo není sám	vzdělávání	
		<p>stránky</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p>
četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích		<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu		<p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich</p>

Nikdo není sám	vzdělávání	
		významu i funkci dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)		dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí		dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými		dítě si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování,

Nikdo není sám	vzdělávání	
pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)		<p>agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)		<p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé		<p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech,		<p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>

Nikdo není sám	vzdělávání	
jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím		stránky
hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává		dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitosti a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objeovávání)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními ději srozumitelnými reáliemi o naší republice		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů

Nikdo není sám	vzdělávání	
		<p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)		<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí		<p>dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>

6.4.2 O přírodě v přírodě - o životě v životě

Název integrovaného bloku	O přírodě v přírodě - o životě v životě
Oblast	Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět
Charakteristika integrovaného bloku	Věnovat velkou pozornost sounáležitosti člověka s přírodou živou i neživou, posilování poznávacích schopností – zvědavost, zájem o nové, radost z objevování, osvojování si poznatků o světě, rozvoj povědomí o životním prostředí a jeho ochraně, vytvářet počátky správných vztahů a postojů k životnímu prostředí vůbec. Získávání praktických dovedností pro bezpečný a ohleduplný pobyt venku a poznávání ekosystému.
Výchovné a vzdělávací strategie: společné postupy uplatňované na úrovni	<p>kompetence k učení:</p> <p>1. dítě <u>soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom</u></p>

Název integrovaného bloku	O přírodě v přírodě - o životě v životě
<p>integrovaného bloku jimiž jsou cíleně utvářeny a rozvíjeny klíčové kompetence dětí</p>	<p><u>jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 2. dítě <u>získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</u> 3. dítě <u>má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</u> 4. dítě <u>klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</u> 5. dítě se <u>učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</u> 6. dítě <u>odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</u> 7. dítě se učí s chutí, <u>pokud se mu dostává uznání a ocenění</u> <p>kompetence k řešení problémů:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dítě si <u>všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</u> 2. dítě <u>řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého</u> 3. dítě <u>řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymyslí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</u> 4. dítě <u>užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích</u> 5. dítě si <u>zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti</u> 6. dítě <u>rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</u> 7. dítě <u>chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit</u> 8. dítě se <u>nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</u> <p>komunikativní kompetence:</p>

Název integrovaného bloku	O přírodě v přírodě - o životě v životě
	<p>1. dítě <u>ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</u></p> <p>2. dítě se <u>dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</u></p> <p>3. dítě <u>v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</u></p> <p>4. dítě <u>ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</u></p> <p>5. dítě <u>průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</u></p> <p>6. dítě <u>využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)</u></p> <p>7. dítě <u>ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku</u></p> <p>dítě se <u>domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci</u></p> <p>sociální a personální kompetence:</p> <p>1. dítě <u>samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</u></p> <p>2. dítě si <u>uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky</u></p> <p>3. dítě <u>dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</u></p> <p>4. dítě se dokáže <u>ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</u></p> <p>5. dítě <u>napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</u></p> <p>6. dítě se <u>spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</u></p> <p>7. dítě se chová <u>při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</u></p> <p>8. dítě je schopno <u>chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným</u></p> <p>dítě <u>chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</u></p>

Název integrovaného bloku	O přírodě v přírodě - o životě v životě	
	<p>činnostní a občanské kompetence:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dítě se učí <u>svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat</u> 2. dítě <u>dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</u> 3. dítě <u>odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem</u> 4. dítě <u>chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá</u> 5. dítě <u>má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</u> 6. dítě se <u>zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřen aktuálnímu dění</u> 7. dítě <u>chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevládnutí, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky</u> 8. dítě <u>má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat</u> 9. dítě <u>spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</u> 10. dítě si <u>uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</u> 11. dítě <u>ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit</u> 12. dítě <u>dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</u> 	

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
<p>Výchovné a vzdělávací strategie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kompetence k učení • kompetence k řešení problémů • komunikativní kompetence • sociální a personální kompetence • činnostní a občanské kompetence 	

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
Vzdělávací nabídka		Očekávané výstupy IB
lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)		dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
		dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění
		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
		dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění
		dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
		dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
		dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)		dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
		dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění
		dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
smyslové a psychomotorické hry		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
		dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
		dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
		dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
		dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
		dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění
		dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
		dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
		dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
		dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
		dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
		dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>nejdou; dokáže mezi nimi volit</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</p>
konstruktivní a grafické činnosti		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</p> <p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p> <p>dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění</p> <p>dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti</p> <p>dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</p> <p>dítě chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</p>
hudební a hudebně pohybové hry a činnosti		<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
<p>jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.</p>		<p>dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</p> <p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p> <p>dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění</p> <p>dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého</p> <p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</p>
<p>činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí</p>		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
<p>příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků</p>		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
<p>činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu</p>		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch,</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
prostředí		ale také za snahu dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, které dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) dítě v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím dítě ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí,

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)		<p>experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p>
samostatný slovní projev na určité téma		<p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo		<p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</p>
přednes, recitace, dramatizace, zpěv		<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému,</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</p>
grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</p>
prohlížení a „čtení“ knížek		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</p>
hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci</p>
činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)</p>
přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)</p>
záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí,

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí		<p>experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)		<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p> <p>dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění</p> <p>dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích</p> <p>dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti</p> <p>dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</p> <p>dítě chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí,

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
		dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení
		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
		dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
		dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
		dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
		dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění
		dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
		dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
		dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
		dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
		dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů,

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		vnímá elementární matematické souvislosti
		dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
		dítě chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
		dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
		dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
		dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
		dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
		dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
		dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
		dítě ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
		dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
		dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
		dítě si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
		dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
		dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
		dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
		dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim
		dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
		dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným
		dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování
		dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
		dítě odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
		dítě chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
		dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
		dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>dítě chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nešikovnost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky</p> <p>dítě má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p> <p>dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
<p>smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.</p>		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</p> <p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
<p>námětové hry a činnosti</p>		<p>dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</p> <p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p> <p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</p> <p>dítě chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p>
<p>hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)</p>		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</p>
řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant		<p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích</p> <p>dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</p> <p>dítě chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)		<p>dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)		<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</p> <p>dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)</p>
činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)		<p>dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích</p> <p>dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině		<p>dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</p> <p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci		<p>dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích</p> <p>dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů,</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>vnímá elementární matematické souvislosti</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.		<p>dítě chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
spontánní hra		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</p> <p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p> <p>dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění</p> <p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
		dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
		dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
		dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
		dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
		dítě chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
		dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
		dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
		dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
		dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
		dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
		dítě ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
		dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
		dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
		dítě si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
		dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
		dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
		dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
		dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim
		dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
		dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným
		dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem</p> <p>dítě chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění</p> <p>dítě chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky</p> <p>dítě má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p> <p>dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu		<p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch,</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p>
činnosti přiměřené sílám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p>
činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení		<p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání		<p>dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch,</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		ale také za snahu dítě si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
cvičení organizačních dovedností		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
cvičení v projevovalání citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
hry na téma rodiny, přátelství apod.		dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p>
výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.) a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným</p>
dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p>
činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních		<p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky</p>
běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým		dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo;

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
<p>sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy</p>		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření		odmítnout
		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
		dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
		dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách		dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
		dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
		dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
		dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim
		dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
		dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění
		dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému		<p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p>
aktivity podporující sblížení dětí		<p>dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
<p>aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)</p>		<p>dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat;</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
<p>hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého</p>		<p>dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p>
<p>činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě</p>		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
<p>hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.</p>		<p>dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch,</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>ale také za snahu</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</p>
hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</p>
běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování
aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává		dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim
aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)		<p>dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch,</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		<p>ale také za snahu</p> <p>dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)</p>
<p>aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)</p>		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
<p>sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé</p>		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění</p>
<p>poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím</p>		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
<p>hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat</p>		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p>
<p>praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává</p>		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
		druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objeovování)		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dějícími srozumitelnými reáliemi o naší republice		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí,

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
ekosystémů (les, louka, rybník apod.)		<p>experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p>
ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a</p>

O přírodě v přírodě - o životě v životě	vzdělávání	
péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí		dění v prostředí, ve kterém žije
		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
		dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

6.4.3 O tom, co se stalo a stát se nemuselo

Název integrovaného bloku	O tom, co se stalo a stát se nemuselo
Oblast	Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět
Charakteristika integrovaného bloku	Minimalizovat negativní vlivy současného prostředí na zdraví dětí, stimulovat a podporovat jejich tělesnou zdatnost, pohybovou a zdravotní kulturu, posilovat imunitní systém, prevence dětských úrazů. Aby byla prevence účinná, je nutností seznámit děti s poznatky o jejich vlastním těle a jeho zdraví, je nutné, aby si osvojily důležité dovednosti k podpoře svého zdraví, bezpečí a osobní pohody včetně vytváření zdravých životních návyků a postojů.
Výchovné a vzdělávací strategie: společné postupy uplatňované na úrovni integrovaného bloku jimiž jsou cíleně utvářeny a rozvíjeny klíčové kompetence dětí	<p>kompetence k učení:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dítě <u>soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</u> 2. dítě <u>získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</u> 3. dítě <u>má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</u> 4. dítě <u>klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</u> 5. dítě se <u>učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</u> 6. dítě <u>odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</u>

Název integrovaného bloku	O tom, co se stalo a stát se nemuselo
	<p data-bbox="831 244 1563 276">7. dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění</p> <p data-bbox="786 288 1176 320">kompetence k řešení problémů:</p> <ol data-bbox="831 328 2067 914" style="list-style-type: none"> 1. dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem 2. dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého 3. dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost 4. dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích 5. dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti 6. dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit 7. dítě chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit 8. dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu <p data-bbox="786 927 1131 959">kommunikativní kompetence:</p> <ol data-bbox="831 967 2067 1369" style="list-style-type: none"> 1. dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog 2. dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.) 3. dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou 4. dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní 5. dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím 6. dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.) 7. dítě ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární

Název integrovaného bloku	O tom, co se stalo a stát se nemuselo
	<p data-bbox="882 244 1323 272"><u>předpoklady k učení se cizímu jazyku</u></p> <p data-bbox="835 280 1928 309">8. dítě se <u>domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci</u></p> <p data-bbox="786 323 1205 352">sociální a personální kompetence:</p> <ol data-bbox="835 360 2051 954" style="list-style-type: none"> 1. dítě <u>samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</u> 2. dítě si <u>uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky</u> 3. dítě <u>dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</u> 4. dítě se dokáže <u>ve skupině prosadit, ale i podřídí, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</u> 5. dítě <u>napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</u> 6. dítě se <u>spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</u> 7. dítě se chová <u>při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</u> 8. dítě <u>je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným</u> 9. dítě <u>chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</u> <p data-bbox="786 962 1211 991">činnostní a občanské kompetence:</p> <ol data-bbox="835 999 2051 1370" style="list-style-type: none"> 1. dítě se učí <u>svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat</u> 2. dítě <u>dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</u> 3. dítě <u>odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem</u> 4. dítě <u>chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá</u> 5. dítě <u>má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</u> 6. dítě se <u>zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění</u> 7. dítě <u>chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a</u>

Název integrovaného bloku	O tom, co se stalo a stát se nemuselo
	<p>O tom, co se stalo a stát se nemuselo</p> <p><u>že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky</u></p> <p>8. dítě <u>má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat</u></p> <p>9. dítě <u>spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</u></p> <p>10. dítě si <u>uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</u></p> <p>11. dítě <u>ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit</u></p> <p>12. dítě <u>dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</u></p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
<p>Výchovné a vzdělávací strategie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kompetence k učení • kompetence k řešení problémů • komunikativní kompetence • sociální a personální kompetence • činnostní a občanské kompetence 	
Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy IB	
<p>lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)</p>	<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a</p>	

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>přizpůsobí se jim</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě koordinuje pohyby a polohy celého těla, pohyb sladí s rytmem a hudbou</p> <p>dítě procvičuje orientaci v prostoru a překonávání nerovného terénu</p> <p>dítě se učí správnému držení těla a vzájemné koordinace</p> <p>dítě provádí dechová cvičení, střídá napětí (nádech) a uvolnění (výdech) těla, dbá na provedení nádechu nosem a pravidelnému dýchání při pohybu</p> <p>dítě umí pojmenovat části lidského těla, některé orgány a jejich funkci, uvědomuje si nebezpečí spojené s pohybem a sportem</p>
<p>manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním</p>		<p>dítě koordinuje činnost rukou a zraku při činnostech, posiluje svalovou činnost rukou a zrakovou kontrolu</p>
<p>zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)</p>		<p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě koordinuje pohyby a polohy celého těla, pohyb sladí s rytmem a hudbou</p> <p>dítě se učí správnému držení těla a vzájemné koordinace</p> <p>dítě provádí dechová cvičení, střídá napětí (nádech) a uvolnění (výdech) těla, dbá na provedení nádechu nosem a pravidelnému dýchání při pohybu</p> <p>dítě se snaží správně dýchat při řeči, zpěvu a pohybových činnostech</p>
<p>smyslové a psychomotorické hry</p>		<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě umí sluchově rozlišit hlásku ve slově, rozvíjí cit pro fonemický sluch, provádí jednoduché sluchové analyticko-syntetické činnosti</p> <p>dítě si upevňuje smyslové vnímání v oblasti všech smyslů, rozvíjí jejich citlivost, rozlišuje kontrasty a rozdíly</p>
konstruktivní a grafické činnosti		dítě koordinuje činnost rukou a zraku při činnostech, posiluje svalovou činnost rukou a zrakovou kontrolu
hudební a hudebně pohybové hry a činnosti		<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě koordinuje pohyby a polohy celého těla, pohyb sladí s rytmem a hudbou</p> <p>dítě procvičuje orientaci v prostoru a překonávání nerovného terénu</p> <p>dítě provádí dechová cvičení, střídá napětí (nádech) a uvolnění (výdech) těla, dbá na provedení nádechu nosem a pravidelnému dýchání při pohybu</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>dítě procvičuje svá mluvidla a dbá o jejich hygienu, cvičí plynulé přecházení do poloh s různou intenzitou, výškou a barvou hlasu, navozuje situace ke správné výslovnosti hlásek a slovní aktivitě</p> <p>dítě si upevňuje rytmické cítění pohybovými prvky, snaží se vyjádřit hudbu kultivovaným pohybem, vyjádřit melodii, náladu písně, rozvíjí sluchové vnímání a seznamuje se s výrazovými prostředky (melodie, tempo, dynamika, barva)</p>
jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.		dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí		dítě se učí správnému držení těla a vzájemné koordinace
příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků		<p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí		dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí		<p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě koordinuje pohyby a polohy celého těla, pohyb sladí s rytmem a hudbou</p>
artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti		<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě provádí dechová cvičení, střídá napětí (nádech) a uvolnění (výdech) těla, dbá na provedení nádechu nosem a pravidelnému dýchání při pohybu</p> <p>dítě umí sluchově rozlišit hlásku ve slově, rozvíjí cit pro fonemický sluch, provádí jednoduché sluchové analyticko-syntetické činnosti</p> <p>dítě procvičuje svá mluvidla a dbá o jejich hygienu, cvičí plynulé přecházení do poloh s různou intenzitou, výškou a barvou hlasu, navozuje situace ke správné výslovnosti hlásek a slovní aktivitě</p> <p>dítě rozvíjí cit pro zvukovou i významovou stránku slov, vnímá krásu slova, chápe jednoduchá obrazná přirovnání</p> <p>dítě si upevňuje rytmické cítění pohybovými prvky, snaží se vyjádřit hudbu kultivovaným pohybem, vyjádřit melodii, náladu písně, rozvíjí sluchové vnímání a seznamuje se s výrazovými prostředky (melodie, tempo, dynamika, barva)</p>
<p>společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)</p>		<p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p>
komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv		dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
samostatný slovní projev na určité téma		<p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</p>
poslech veršů, čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů		<p>dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</p> <p>dítě má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě rozvíjí cit pro zvukovou i významovou stránku slov, vnímá krásu slova, chápe jednoduchá obrazná přirovnání</p>
vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo		<p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
přednes, recitace, dramatizace, zpěv		dítě provádí dechová cvičení, střídá napětí (nádech) a uvolnění (výdech) těla, dbá na provedení nádechu nosem a pravidelnému dýchání při pohybu
grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen		<p>dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</p> <p>dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		významu i funkci
prohlížení a „čtení“ knížek		dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest		dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat dítě procvičuje svá mluvidla a dbá o jejich hygienu, cvičí plynulé přecházení do poloh s různou intenzitou, výškou a barvou hlasu, navozuje situace ke správné výslovnosti hlásek a slovní aktivitě
činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)		dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností		dítě má praktické znalosti o předmětech kolem sebe, se kterými přichází do styku, postupně se seznamuje s novými
spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
		dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
		dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu
		dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
		dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
		dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
		dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
		dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim
		dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
		dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá</p> <p>dítě chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě procvičuje orientaci v prostoru a překonávání nerovného terénu</p> <p>dítě se učí správnému držení těla a vzájemné koordinace</p> <p>dítě provádí dechová cvičení, střídá napětí (nádech) a uvolnění (výdech) těla, dbá na provedení nádechu nosem a pravidelnému dýchání při pohybu</p> <p>dítě koordinuje činnost rukou a zraku při činnostech, posiluje svalovou činnost rukou a zrakovou kontrolu</p>
<p>smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.</p>		<p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě koordinuje činnost rukou a zraku při činnostech, posiluje svalovou činnost rukou a zrakovou kontrolu</p> <p>dítě umí sluchově rozlišit hlásku ve slově, rozvíjí cit pro fonemický sluch, provádí jednoduché sluchové analyticko-syntetické činnosti</p> <p>dítě procvičuje svá mluvidla a dbá o jejich hygienu, cvičí plynulé přecházení do poloh s různou intenzitou, výškou a barvou hlasu, navozuje situace ke správné výslovnosti hlásek a slovní aktivitě</p> <p>dítě rozvíjí cit pro zvukovou i významovou stránku slov, vnímá krásu slova, chápe jednoduchá obrazná přirovnání</p> <p>dítě si upevňuje smyslové vnímání v oblasti všech smyslů, rozvíjí jejich citlivost, rozlišuje kontrasty a rozdíly</p> <p>dítě si upevňuje rytmické cítění pohybovými prvky, snaží se vyjádřit hudbu kultivovaným pohybem, vyjádřit melodii, náladu písně, rozvíjí sluchové vnímání a seznamuje se s výrazovými prostředky (melodie, tempo, dynamika, barva)</p>
námětové hry a činnosti		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>zájem</p> <p>dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého</p> <p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
		dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování
		dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
		dítě chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
		dítě chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
		dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
		dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
		dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
		dítě procvičuje orientaci v prostoru a překonávání nerovného terénu
		dítě se učí správnému držení těla a vzájemné koordinace
		dítě provádí dechová cvičení, střídá napětí (nádech) a uvolnění (výdech) těla, dbá na provedení nádechu nosem a pravidelnému dýchání při pohybu
		dítě umí pojmenovat části lidského těla, některé orgány a jejich funkci, uvědomuje si nebezpečí spojené s pohybem a sportem
		dítě chápe vývoj člověka (narození, růst, proměny)
		dítě procvičuje svá mluvidla a dbá o jejich hygienu, cvičí plynulé přecházení do poloh s různou intenzitou, výškou a barvou hlasu, navozuje situace ke

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)		<p>správné výslovnosti hlásek a slovní aktivitě</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě koordinuje pohyby a polohy celého těla, pohyb sladí s rytmem a hudbou</p> <p>dítě má praktické znalosti o předmětech kolem sebe, se kterými přichází do styku, postupně se seznamuje s novými</p>
řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant		<p>dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého</p> <p>dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</p>
hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)		<p>dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
<p>činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)</p>		<p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</p> <p>dítě využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)</p>
<p>činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)</p>		<p>dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</p> <p>dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci</p>
<p>hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině</p>		<p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě procvičuje orientaci v prostoru a překonávání nerovného terénu</p> <p>dítě si vytváří potřebné praktické dovednosti, znalosti a návyky, pěstuje si úctu k práci a jejím výsledkům a vytváří si uvědoměle pracovní návyky</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci		dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
činnosti zasvěčující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.		dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog dítě chápe vývoj člověka (narození, růst, proměny)
spontánní hra		dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské) dítě chápe vývoj člověka (narození, růst, proměny)
činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení		dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání		dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřít, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)		<p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě koordinuje pohyby a polohy celého těla, pohyb sladí s rytmem a hudbou</p> <p>dítě si upevňuje rytmické cítění pohybovými prvky, snaží se vyjádřit hudbu kultivovaným pohybem, vyjádřit melodii, náladu písně, rozvíjí sluchové vnímání a seznamuje se s výrazovými prostředky (melodie, tempo, dynamika, barva)</p> <p>dítě má praktické znalosti o předmětech kolem sebe, se kterými přichází do styku, postupně se seznamuje s novými</p>
hry na téma rodiny, přátelství apod.		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
		dítě v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
		dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
		dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
		dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
		dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim
		dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
		dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování
		dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
		dítě chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
		dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě umí pojmenovat části lidského těla, některé orgány a jejich funkci, uvědomuje si nebezpečí spojené s pohybem a sportem</p>
dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)		dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních		dítě chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činorodost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým		<p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p>
sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>stránky</p> <p>dítě chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě koordinuje pohyby a polohy celého těla, pohyb sladí s rytmem a hudbou</p> <p>dítě má praktické znalosti o předmětech kolem sebe, se kterými přichází do styku, postupně se seznamuje s novými</p>
společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření		<p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách		dítě procvičuje orientaci v prostoru a překonávání nerovného terénu
společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému		dítě chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)		dítě chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého</p> <p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</p> <p>dítě v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</p> <p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování,</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</p> <p>dítě chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá</p> <p>dítě chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činorodost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevíšmavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		dítě umí pojmenovat části lidského těla, některé orgány a jejich funkci, uvědomuje si nebezpečí spojené s pohybem a sportem
činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě		dítě chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.		<p>dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)		dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých		<p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením		dítě má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě		dítě má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích		dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě chápe vývoj člověka (narození, růst, proměny)</p> <p>dítě má praktické znalosti o předmětech kolem sebe, se kterými přichází do styku, postupně se seznamuje s novými</p>
tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte,		dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu		<p>problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</p> <p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě koordinuje pohyby a polohy celého těla, pohyb sladí s rytmem a hudbou</p> <p>dítě si upevňuje smyslové vnímání v oblasti všech smyslů, rozvíjí jejich citlivost, rozlišuje kontrasty a rozdíly</p> <p>dítě má praktické znalosti o předmětech kolem sebe, se kterými přichází do styku, postupně se seznamuje s novými</p>
receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)		<p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě koordinuje pohyby a polohy celého těla, pohyb sladí s rytmem a hudbou</p>
setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě		<p>dítě koordinuje pohyby a polohy celého těla, pohyb sladí s rytmem a hudbou</p>
hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává		<p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p>
<p>aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí</p>		<p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p>
<p>hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)</p>		<p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat;</p>

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		<p>chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p> <p>dítě si vytváří potřebné praktické dovednosti, znalosti a návyky, pěstuje si úctu k práci a jejím výsledkům a vytváří si uvědoměle pracovní návyky</p>
přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety		dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)		<p>dítě procvičuje orientaci v prostoru a překonávání nerovného terénu</p> <p>dítě si vytváří potřebné praktické dovednosti, znalosti a návyky, pěstuje si úctu k práci a jejím výsledkům a vytváří si uvědoměle pracovní návyky</p>
poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím		dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)
hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat		<p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p> <p>dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</p> <p>dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</p>
praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává		dítě si vytváří potřebné praktické dovednosti, znalosti a návyky, pěstuje si úctu k práci a jejím výsledkům a vytváří si uvědoměle pracovní návyky
práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií		dítě má praktické znalosti o předmětech kolem sebe, se kterými přichází do styku, postupně se seznamuje s novými
kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objeovávání)		dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí;

O tom, co se stalo a stát se nemuselo	vzdělávání	
		poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)		dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost dítě si vytváří potřebné praktické dovednosti, znalosti a návyky, pěstuje si úctu k práci a jejím výsledkům a vytváří si uvědoměle pracovní návyky
pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)		dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)		dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí		dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
zaměření na koordinaci ve výtvarných, konstruktivních, dramatických a polytechnických činnostech		dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní dítě se učí správnému držení těla a vzájemné koordinace

6.4.4 Život na planetě Zemi

Název integrovaného bloku	Život na planetě Zemi
Oblast	Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět
Charakteristika integrovaného bloku	Poznávat a vytvářet si pozitivní vztah k místu a prostředí, ve kterém dítě žije. Poznávat kulturní, přírodní i technické prostředí, vytvářet povědomí o jejich vývoji a proměnách, vnímat existenci různých národů, kultur a tradic. Budeme poznávat, že naše země je velmi bohatá na přírodní krásy /lesy, hory, řeky, louky, rybníky atd./, které nás potěší svou krásou, rozmanitostí a především svými obyvateli, ale má také spoustu historických památek a kulturních míst, které přímo či nepřímo na našich toulkách navštívíme, chceme dětem nabídnout nové poznatky a posilovat jejich prožitky, vést je k povědomí, že kultura je samozřejmě součástí každého jedince. Získávat poznatky o materiálech našeho prostředí, o třídění odpadu a význam využití tříděného odpadu pro společnost i pro Zemi. Vést k šetrnému chování k životnímu prostředí.
Výchovné a vzdělávací strategie: společné postupy uplatňované na úrovni integrovaného bloku jimiž jsou cíleně utvářeny a rozvíjeny klíčové kompetence dětí	<p>kompetence k učení:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dítě <u>soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</u> 2. dítě <u>získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</u> 3. dítě <u>má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</u> 4. dítě <u>klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</u> 5. dítě se <u>učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</u> 6. dítě <u>odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</u> 7. dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění <p>kompetence k řešení problémů:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dítě si <u>všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</u> 2. dítě <u>řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého</u>

Název integrovaného bloku	Život na planetě Zemi
	<p>3. dítě řeší <u>problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</u></p> <p>4. dítě <u>užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích</u></p> <p>5. dítě si <u>zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti</u></p> <p>6. dítě <u>rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit</u></p> <p>7. dítě <u>chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit</u></p> <p>8. dítě se <u>nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</u></p> <p>komunikativní kompetence:</p> <p>1. dítě <u>ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</u></p> <p>2. dítě se <u>dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)</u></p> <p>3. dítě <u>v běžných situacích komunikuje bez zábrán a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou</u></p> <p>4. dítě <u>ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</u></p> <p>5. dítě <u>průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</u></p> <p>6. dítě <u>využívá informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)</u></p> <p>7. dítě <u>ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku</u></p> <p>8. dítě se <u>domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci</u></p> <p>sociální a personální kompetence:</p> <p>1. dítě <u>samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</u></p> <p>2. dítě si <u>uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky</u></p> <p>3. dítě <u>dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná</u></p>

Název integrovaného bloku	Život na planetě Zemi
	<p><u>nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 4. dítě se dokáže <u>ve skupině prosadit, ale i podřídí, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</u> 5. dítě <u>napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí</u> 6. dítě se <u>spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim</u> 7. dítě se chová <u>při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout</u> 8. dítě <u>je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným</u> 9. dítě <u>chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování</u> <p>činnostní a občanské kompetence:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. dítě se učí <u>svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat</u> 2. dítě <u>dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky</u> 3. dítě <u>odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem</u> 4. dítě <u>chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá</u> 5. dítě <u>má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</u> 6. dítě se <u>zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění</u> 7. dítě <u>chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nešikovnost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky</u> 8. dítě <u>má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat</u> 9. dítě <u>spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat</u> 10. dítě si <u>uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají</u>

Název integrovaného bloku	Život na planetě Zemi
	<p><u>stejnou hodnotu</u></p> <p>11. dítě <u>ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit</u></p> <p>12. dítě <u>dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</u></p>

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
Výchovné a vzdělávací strategie	<ul style="list-style-type: none"> • kompetence k učení • kompetence k řešení problémů • komunikativní kompetence • sociální a personální kompetence • činnostní a občanské kompetence 	
	Vzdělávací nabídka	Očekávané výstupy IB
	lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)	<p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě rozlišuje prostorové a časové, orientuje se v prostoru i v rovině podle instrukcí, orientuje se v čase v základní rovině</p>
	manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním	dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení
	smyslové a psychomotorické hry	dítě si upevňuje smyslové vnímání v oblasti všech smyslů, rozvíjí jejich citlivost, rozlišuje kontrasty a rozdíly
	konstruktivní a grafické činnosti	dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.		<p>děni v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a děni v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit</p> <p>dítě rozlišuje prostorové a časové, orientuje se v prostoru i v rovině podle instrukcí, orientuje se v čase v základní rovině</p>
činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí		dítě si upevňuje smyslové vnímání v oblasti všech smyslů, rozvíjí jejich citlivost, rozlišuje kontrasty a rozdíly
činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a děni v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit</p>
artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti		<p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku</p>
společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)		<p>dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých</p> <p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p>
komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
		dění v prostředí, ve kterém žije
samostatný slovní projev na určité téma		dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů		dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
přednes, recitace, dramatizace, zpěv		dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen		dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
prohlížení a „čtení“ knížek		dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest		dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)		dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
		výsledkům
záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností		dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.) a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.		dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům dítě rozlišuje prostorové a časové, orientuje se v prostoru i v rovině podle instrukcí, orientuje se v čase v základní rovině
spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
		<p>slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě chápe vývoj člověka (narození, růst, proměny)</p> <p>dítě pojmenovává hračky a předměty, které ho obklopují</p>
smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové		<p>dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím</p> <p>dítě si upevňuje smyslové vnímání v oblasti všech smyslů, rozvíjí jejich citlivost, rozlišuje kontrasty a rozdíly</p>
námětové hry a činnosti		<p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich</p>

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
		<p>odlišnostem a jedinečností</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě chápe vývoj člověka (narození, růst, proměny)</p> <p>dítě si upevňuje smyslové vnímání v oblasti všech smyslů, rozvíjí jejich citlivost, rozlišuje kontrasty a rozdíly</p> <p>dítě pojmenovává hračky a předměty, které ho obklopují</p>
<p>hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)</p>		<p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě pojmenovává hračky a předměty, které ho obklopují</p>
<p>řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant</p>		<p>dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</p> <p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p>
<p>hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)</p>		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p>

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
		<p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě pojmenovává hračky a předměty, které ho obklopují</p>
<p>činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)</p>		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní</p> <p>dítě rozlišuje prostorové a časové, orientuje se v prostoru i v rovině podle instrukcí, orientuje se v čase v základní rovině</p>
<p>činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)</p>		<p>dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti</p> <p>dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci</p>
<p>hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině</p>		<p>dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení</p> <p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě procvičuje orientaci v prostoru a překonávání nerovného terénu</p>
<p>činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci</p>		<p>dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti</p> <p>dítě ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku</p>

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
		dítě se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci dítě rozlišuje prostorové a časové, orientuje se v prostoru i v rovině podle instrukcí, orientuje se v čase v základní rovině
činnosti zasvěčující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.		dítě chápe vývoj člověka (narození, růst, proměny) dítě rozlišuje prostorové a časové, orientuje se v prostoru i v rovině podle instrukcí, orientuje se v čase v základní rovině
spontánní hra		dítě si upevňuje smyslové vnímání v oblasti všech smyslů, rozvíjí jejich citlivost, rozlišuje kontrasty a rozdíly
činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
činnosti přiměřené sílám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné		dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
činnosti nejružnějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení		dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání		dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
cvičení organizačních dovedností		dítě se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)		dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v		dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)		pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
hry na téma rodiny, přátelství apod.		<p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě chápe vývoj člověka (narození, růst, proměny)</p>
výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat</p>

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
		druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy dítě rozlišuje prostorové a časové, orientuje se v prostoru i v rovině podle instrukcí, orientuje se v čase v základní rovině
činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní		dítě ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)		dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost
činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních		dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným
běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým		dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy		dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření		<p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě pojmenovává hračky a předměty, které ho obklopují</p>
kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého		<p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost</p> <p>dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným</p> <p>dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých</p> <p>dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat;</p>

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
		<p>chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě chápe vývoj člověka (narození, růst, proměny)</p>
<p>hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.</p>		<p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p>
<p>činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)</p>		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě chápe vývoj člověka (narození, růst, proměny)</p>
<p>četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením</p>		<p>dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog</p>
<p>různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích</p>		<p>dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům</p> <p>dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu</p> <p>dítě pojmenovává hračky a předměty, které ho obklopují</p>
<p>přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)</p>		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídí, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy</p>

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu		dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)		dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává		dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným
aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí		dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)		dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení dítě se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých dítě pojmenovává hračky a předměty, které ho obklopují
aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)		dění v prostředí, ve kterém žije dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)		dítě získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává		dítě koordinuje činnost rukou a zraku při činnostech, posiluje svalovou činnost rukou a zrakovou kontrolu
přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií		dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad		dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí,

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
problémem, vyprávění, poslech, objevování)		<p>experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů</p> <p>dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo</p> <p>dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazii a představivost</p>
praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)		dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dětsky srozumitelnými reáliemi o naší republice		dítě ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p> <p>dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>
ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)		<p>dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění</p> <p>dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit</p> <p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p> <p>dítě pojmenovává hračky a předměty, které ho obklopují</p>

Život na planetě Zemi	vzdělávání	
<p>smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí</p>		<p>dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije</p>
		<p>dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit</p>
		<p>dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)</p>

7 Dílčí projekty a programy

- **„ Přírodníček“** - zaměřené na vnímání přírody všemi smysly, pozorováním a praktickými činnostmi (pěstivelské práce, vytváření herbářů sázení stromků apod.)
- **Návštěva solné jeskyně** – program vede k uvolnění, podporuje očistu dýchacích cest, ovlivňuje poruchy dýchacích orgánů a sníženou obranyschopnost
- **Jízdy na koni** – dítě se učí ovládat své tělo, podporuje držení těla – rovnováhu a pohybovou koordinaci rovnováhu, pochopit potřeby koně, relaxace
- **Exkurze na přírodovědné stanici** – děti poznávají svět zvířat, péči o ně, jejich potřeby
- **My za kulturou – kultura za námi** – divadelní představení ve školce (5x v roce), Loutkové divadlo v Ostravě (1-2 x ročně)
- **Projekt podporující environmentální výchovu a osvětu za hranicemi MŠ:**

„Ekohrátky neboli stezkou Malého Přírodníčka“

cílem zapojit co největší počet dětí předškolního věku z MŠ města Karviná, k poznání přírody, k rozvoji ekologického způsobu myšlení a jednání dětí

– zavedeme děti do přírody, kde budou plnit úkoly skřítky Přírodníčka (deset stanovišť, nabídnuté činnosti vyžadují koncentraci, ochotu spolupracovat, spolurozhodovat, vnímání všemi smysly, tvořivé činnosti z přírodnin)

– k zajištění jednotlivých stanovišť využijeme spolupráce starších žáků naší ZŠ

8 Systém evaluace

8.1 Oblasti autoevaluace

- zda bylo vhodné téma
- zda byly zvolené vhodné činnosti (vzdělávací nabídka)
- zda zvolené cíle odpovídaly možnostem dětí (věk, stupeň vývoje)
- zda byly použity vhodné vzdělávací prostředky
- zda děti zvládly sledovaný záměr
- zda je zapotřebí téma prodloužit, zkrátit, upravit
- zda byl cíl splněn problémovými dětmi
- co zařadíme do individuální práce, ke kterým činnostem je třeba navrátit

8.2 Cíle a kritéria autoevaluace

Podmínky ke vzdělání:

obsah a průběh vzdělávání - mimovýukové aktivity (ankety pro rodiče),

obsah a průběh vzdělávání - plánování výuky,

obsah a průběh vzdělávání - podpůrné výukové materiály,

obsah a průběh vzdělávání - školní vzdělávací program,

podmínky ke vzdělávání bezpečnostní a hygienické,

podmínky ke vzdělávání ekonomické,

podmínky ke vzdělávání materiální,

podmínky ke vzdělávání personální

8.3 Nástroje autoevaluace

Škola používá k jednotlivým oblastem autoevaluace následující nástroje:

analýza školní dokumentace,

anketa pro rodiče,

anketa pro učitele,

vzájemné hospitace pedagogů

8.4 Časové rozvržení autoevaluačních činností a odpovědnosti pedagogů

Autoevaluační činnosti jsou prováděny pravidelně po konci školního roku.